

Asia: VN/11312/2022

Lausuntopyyntö maanteiden toiminnallisen luokituksen päivitystä koskevasta arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Olisiko tiesuunnitelma asianmukainen tapa päättää maantien toiminnallisesta luokasta?

Toiminnallinen luokitus kertoo tien verkostollisesta asemasta eli roolista ja luonteesta liikenteen välittäjänä ja alueiden yhdistäjänä. Suomessa liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa (503/2005, jäljempänä LjMTL) säädetään maanteiden toiminnallisesta luokittelusta eli maanteiden luokittelusta tien liikenteellisen merkityksen perusteella valtateihin, kantateihin, seututeihin ja yhdysteihin.

Maanteiden toiminnallisista luokista säädetään LjMTL 4.2 §:ssä. Lainkohdan mukaan valtatie palvelevat valtakunnallista ja maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä. Kantatiet täydentävät valtatieverkkoa ja palvelevat maakuntien liikennettä. Seututiet palvelevat seutukuntien liikennettä ja liittävät näitä valta- ja kantateihin. Muut maantiet ovat yhdysteitä. LjMTL 4.2 §:n mukaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään maanteiden luokittelusta valta-, kanta-, seutu- ja yhdysteihin.

Voimassa olevissa Helsingin seudun, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavoissa liikenneväylien luokittelu on myös toiminnallinen, eikä sillä määritellä hallinnollista luokitusta, joka voi muuttua maankäytön kehittyessä. Teiden luokitteluun on käytetty monia eri kriteerejä painottaen teiden roolia henkilö- ja tavaraliikenteessä. Lainvoimaisessa Östersundomin maakuntakaavassa teiden luokittelu on osin tien ominaisuuteen perustuva, mutta osin toiminnallinen.

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää arviomuistiossa, että asetuksen sijaan maanteiden toiminnallisista luokista päätettäisiin tiesuunnitelmien hyväksymisen yhteydessä.

Tiesuunnitelmassa tulevat tarkasteltavaksi monet toiminnallisen luokituksen arvioinnin kannalta tarpeelliset seikat, joten toiminnallisen luokan määrittely sopisi osaksi tiesuunnitelmaa jäljempänä esitetyin edellytyksin. Toiminnallisen luokan määrittelyssä on oleellista tunnistaa maantien verkollinen asema, joka on tarkasteltu maankäytön suunnittelussa kuten maakuntakaavassa ja kuntakaavoissa. Liikennejärjestelmää ja maanteitä koskevan lain mukaan tien suunnittelua koskevien asiakirjojen eli yleissuunnitelman ja tiesuunnitelman tulee perustua maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen oikeusvaikutteiseen kaavaan, jossa maantien sijainti ja suhde muuhun alueiden käyttöön on selvitetty. Tämä ohjaa huomioimaan maankäytön suunnitelmat tiesuunnittelun yhteydessä.

Jos tiesuunnitelmalla päätetään myös toiminnallisen luokan muutoksista, tulisi luokan muutoksen koskea myös tien toiminnallisen kokonaisuuden kannalta yhteysväliä. Luokitusta koskevan päätöksen tekeminen tiesuunnitelmassa ei saa johtaa siihen, että maantien toiminnallinen luokka muuttuu lyhyt tieosuus kerrallaan toiseksi.

Mitä mieltä olette esitetystä suunnitelmasta toiminnallisen luokituksen päivityksen toteuttamiseksi?

Liikenne 12 -suunnitelmassa toimenpiteenä on, että liikenne- ja viestintäministeriön johdolla päivitetään liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain edellyttämä maanteiden toiminnallinen luokitus vastaamaan nykytarpeita ja valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita vuoden 2022 loppuun mennessä. Arviointimuistiossa on kuitenkin todettu, että huolellisen valmistelun ja valtakunnallisesti yhdenmukaisten luokittelun lähtökohtien varmistamiseksi toiminnallisen luokituksen päivitystä ei kuitenkaan kokonaisuudessaan olisi mahdollista toteuttaa vuoden 2022 aikana. Arviointimuistiossa todettu haaste koskien toiminnallisen luokituksen päivityksen aikataulua tulee pitää realismina.

Arviomuistiossa esitetään, että alueelliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun osallistuvat valtion liikennehallinnon edustajat vievät luokittelun päivitystarpeiden tarkastelun käsiteltäväksi alueellisen liikennejärjestelmätyön foorumeilla vuoden 2022 aikana. Valtion liikennehallinnosta alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitteluun osallistuvat ELY-keskusten liikennevastualueet, Väylävirasto sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. ELY-keskuksilla tulisi olla toiminnallisen luokituksen sekä maanteiden, katujen ja yksityisteiden rajapintojen päivitystarpeiden tarkastelussa sekä asian käsittelyssä liikennejärjestelmätyössä keskeinen rooli. Alueellisten selvitysten pohjalta valmisteltaisiin valtakunnalliset linjaukset maanteiden toiminnallisen luokituksen muutostarpeista ja kriteereistä. Työ olisi osa seuraavan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelua. Työn yhteydessä selvittäisiin myös muutostarpeita yksityisteiden ja katujen rajapinnoissa.

Uudenmaan liitto toteaa, että Uudellamaalla alueellisia liikennejärjestelmäryhmiä on sekä Länsi- ja Itä-Uudellamaalla että Helsinginseudun MAL-alueella omat MAL-suunnittelua palvelevat foorumit. Päivitystarpeiden selvittämisessä on tarpeen tehdä yhteistyötä näiden kolmen eri alueellisen liikennejärjestelmäfoorumin kanssa tai yhdistää Uudenmaan liikennejärjestelmätyön luokittelun päivitystarpeiden tarkastelun osalta yhdeksi ryhmäksi. Uudenmaan ELY-keskuksella on keskeinen

rooli selvityksessä Uudenmaan alueella. Odotamme, että valtio osallistuu merkittäväällä osuudella valtakunnallisista tarpeista nousseen työn toteutukseen ja kantaa päävastuun työn rahoituksesta.

Muut huomiot

-

Salmi Petra
Uudenmaan liitto - va. aluesuunnittelun johtaja Paula Autioniemi,
erityisasiantuntija Heini Peltonen